

GutSábész

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 15:58 • י"ח חשוון תש"פ • 2019. 11. 8. • פרשת לך לך • Szombat kimenetele: 17:04

Zájin chesván – az esőzések kezdetén

Ezen a héten kedden volt chesván hónap hetedik napja, azaz zájin chesván. Ez a nap ugyan nem ünnep, mégis a zsidó naptár egyik jeles napja.

Amikor még állt a jeruzsálemi Szentély, szukkotkor az egész nép a fővárosba zarándokolt, hogy bemutathassa az előírt áldozatokat – néhány hete az ekkor ünnepelt „vízmerítés ünnepéről”, a szimchát bét hásoeváról emlékeztünk meg ezeken a hasábokon. Ekkor már szót ejtettünk az esővíz fontosságáról az ókori Izrael földjén. Zájin chesván éppen ennek az esőért való könyörgésnek a fontos fordulópontja.

Szukkot ünnepének végeztével a Jeruzsálemben ünneplő zarándokok közül sokakra hosszú, akár több hetes út várt otthonukig. A Talmud szerint chesván hónap hetediké jelentette azt a

napot, amikor a legutolsó külföldi zarándokok, köztük azok is, akik az ünnep után néhány napot még a szent városban töltöttek, átlépték az Eufráteszt, és hazakerkeztek Babilóniába (Táánit 10a). Így már nem fenyegetett az a veszély, hogy ha az esőért való ima azonnal meghallgatásra talál az Örökkévalónál, akkor a hazafelé tartó zarándokok megázanak út közben. Az adott kor útviszonyai mellett ugyanis ez lehetetlenné tette volna az utazás folytatását.

Izraelben az eső áldás – *gismé bráchá*, áldást hozó eső. Ettől függ, hogy lesz-e elég ivóvíz, lesz-e elég termés. „*Ha pedig jól figyeltek rendeleteimre, melyet ma rendeltem nektek, és szeretettel szolgáljátok az Örökkévalót, tiszta szívből és egész lélekkel, akkor időben adok esőt földetekre, őszi és tavaszi esőt, hogy be tud-*

jad gyűjteni gabonádat, mustodat és olajodat” – olvassuk naponta kétszer egyik legfontosabb imánkban, a *Smá Jiszráelben*.

Zájin chesvántól kezdve tehát várjuk az esőt Izraelben. Szeretnénk, ha a ragyogó kék nyári eget egyre többször lepnék el a felhők, hogy az áldás esője hulljon belőlük. Smini áceretkor hangzik el az esőért való ima, és ettől kezdve az állóimában, az Ámida második áldásában már megemlítjük az esőt (az „aki harmatot hullat” szavak helyett, melyeket nyáron mondunk, az „aki szellet fúvat és esőt hullat” formulát használjuk), ám csak chesván hetedikének esti imájában kezdünk könyörögni az esőért az állóima kilencedik áldásában.

Izraelen kívül, a diaszpórában december negyedike (polgári szökőévben december 5.) estétől imádkoznak az esőért.

Előadás a boldogságról

A Keren Or központ és az EMIH sok szeretettel meghív mindenkit *Zamir Cohen* rabbi előadására, melynek címe: Út a boldogsághoz. A héber nyelvű előadást során magyar szinkrontolmácsolás lesz.

Időpont: november 17., 20:30

Helyszín: Keren Or központ, 1052, Bp., Károly krt. 20.

Regisztráció:

posta@zsido.com

Belépő: 1000 Ft/ffő

Mázl tov!

Gratulálunk *Horváth Évának*, a ZsTSz egykori hallgatójának, és *dr. Shoni Engelnek*, házasságkötésük alkalmából. Az Óbudai zsinagóga előtt tartott szertartást Oberlander Báruch rabbi végezte. Dr. Engel fogorvosi diplomáját Magyarországon szerezte a 2000-es évek elején, jelenleg Rotterdamban praktizál. Kívánjuk az újdonsült házaspárnak, hogy építsenek közösen egy zsidó otthont!

Újra nyílt nap a Maimonidész Gimnáziumban

A nagy érdeklődésre való tekintettel ismét nyílt nap lesz a Maimonidész Gimnáziumban. Az érdeklődő diákok és szülők négy különböző bemutató órán vehetnek részt reggel 08:05 és 11:30 között zsidó filozófia, történelem, héber és, az iskola erősségét jelentő, angol témákban. A nyílt órákat követően a gimnázium igazgatója, *Szilánk Zsuzsa* ad majd tájékoztatást és válaszol a felmerülő kérdésekre.

Időpont: 2019. december 11.

Jelentkezés:

info@zsidogimnazium.hu

vagy 0630/160-9703

Hetiszakasz

Ábrahám, a különleges

Szakaszunkban – *Lech Lechá* (1Mózes 12–17.) – indul a zsidó történelem. Isteni utasításra Ábrahám elhagyja a szülői házat és Kánaánba, az Ígéret Földjére emigrál, ahol a monoteizmust terjeszti. Különbö-

ző kalandok után – melyek átlomásai Egyiptom, a filiszteus Grár, majd a Ismáél körüli bonyodalmak – végül körülméleti magát és isteni ígéretet kap, hogy felesége, Sára, fiút fog szülni neki.

Zsidó híradó

Indulatok a Vértanúk emlékmű körül

Nagy vihart kavart az október 31-én újra felavatott Vértanúk emlékműve zsidó közösségi körökben. Köves Slomó rabbi a *Neokohn*nak nyilatkozott arról, miért vett részt az avatáson, és mit is mondott pontosan a kommunizmusról beszédében.

Az avatáson elhangzott beszédében kiemelte, hogy a vörösteror volt „az első olyan nemzeti tragédia, melynek közvetlen oka egy olyan Isten nélküli kollektivistá eszméből fakadt, amely óhatatlanul vonta maga után az egyéni morális felelősség erózióját, felszámolását”.

Köves Slomó a *Neokohn* kérdésre válaszolva elmondta, hogy beszédében „a vörösterort tápláló ideológiáról, és nem a terrort kivitelező személyekről” szólt. „A kommunista diktatúra általános istentagadása [...] nehezen megkérdőjelezhető.”

Mint az EMIH vezető rabbi fogalmazott, „a Horthysta éra propagandája a Tanács-

köztársaságot »zsidó terrornak« állította be. Elsősorban azért, hogy így teremtsen erkölcsi hivatkozást a saját antiszemita politikájának és felmentést a fehér terror bűneinek. [...] Az is egy választás, hogy nem vállalunk közösséget a vörösteror áldozataival, a tettesek egy részének származására hivatkozva, de ezzel akaratlanul is ráerősítünk az antiszemita narratívára.”

Köves hozzátette: „a magyar társadalom évszázados megosztottsága valószínűleg nem feloldható, de a zsidó közösségnek elemi érdeke, hogy ennek a politikai szekértábor megosztottságnak a szereposztásából kivonja magát.

Az égő palota

Egy vándor hosszú útja során egyszer csak egy égő palotába ütközik, mire nagy megdöbbenésében azt kérdi magától: „Előfordulhat, hogy a palotának nincs gazdája?” Ávrámot is hasonló érzések kerítették hatalmába, mikor azt kérdezte magától: „Lehetséges, hogy a világnak nincs gazdája?...”

Ávrám zavarodottsága teljesen érthető volt. Ez az érzékeny emberi lény elragadtatva bámulta az eget és a csillagokat, a gyermek születésének a csodáját, az óceán tajtékzó hullámain. Olyan volt számára a világ, mint egy nagy, gazdag, fényárban úszó palota.

De azt is látta, hogy ez a gyönyörű palota lángokban áll. Hogy a világ tele van igazságtalansággal, hogy rablók dúlják a palotát, s döntik világunkat a szenvedés tragikus csataterévé.

Vajon mi történhetett a palota gazdjával? Isten miért engedi az embernek, hogy így feldúlja a világot? Hát csak azért teremtette Isten a világot, hogy aztán magára hagyja?

„...A palota gazdája kinézett annak ablakán, és azt mondta: 'Én vagyok a palota gazdája.' Isten Ábrahámra tekintett, és azt

mondta: 'Én vagyok a gazda, én vagyok a világ ura.'”

Vajon mi a fenti szavak mögött rejlő üzenet?

Mikor a palota égni kezdett, annak gazdája nem menekült, és még a tüzet sem próbálta eloltani. Csak annyit mondott, hogy ő az égő palotának a gazdája. Mintha csak segítségért kiáltott volna...

A palotát, bár Isten építette, az emberek gyújtották fel, s a tüzet is csak ők tudják eloltani. Mikor Ábrahám Istent keresve azt kérdi: „Hol vagy?”, Isten azt feleli neki: „Én itt vagyok, te hol vagy?” Mikor az ember azt kérdi Istentől, hogy miért hagyta el a világot, Isten azt kérdi: „Te miért hagytál el engem?”

Így kezdődött a judaizmus jelentette forradalmi eszmének a terjedése, mely az emberiség bátor próbálkozása volt arra, hogy eloltsa az erkölcsstelenségnek és a vérontásnak a tüzeit, és hogy a világot ismét azzá a harmonikus és szent helyé varázsolja, amilyennek azt Isten szánta annak megteremtésekor.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Yossi Jacobson rabbi írása
nyomán.*

Imaidők a következő hétre (november 9-15.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek:

8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

16.00 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a Keren Orban);

17.00 **Emberáldozat a zsidóságban?**

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

18.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe áldásával Nelson Mandeláért

A hetvenes években kerültem kapcsolatba a Chábád mozgalommal, amikor a Rebbe küldöttei, Mendel Lipskar rabbi, Shalom Ber Groner rabbi és Yossi Goldman rabbi eljöttek Yeovillbe, a dél-afrikai Johannesburg egyik elővárosába, ahol akkor éltem.

A hippikorszak végének gyermeke voltam, én is az élet nagy kérdéseire kerestem a választ. Ezt a Chábádban találtam meg, a hászid filozófia tanulmányozásában, mely segített felfedezni a zsidóság mélységét és szépségét. Bár ezt követően már magamra is a Chábád mozgalom tagjaként tekintettem, a Rebbével mégis csaknem egy évtized múltán találkoztam, már házasemberként.

1983-ban részt vettem egy tombolán, melynek fődíjaként én utazhattam a Rebbéhez, hogy a közösségünket képviseljem. Peszáchra utaztam New Yorkba. A Rebbével a *kosz sel bráchá* szertartás alatt találkoztam személyesen, amikor az ünnep végén bort és áldást osztott a megjelenteknek.

A következő nap egy csoportos találkozóra mentünk a Rebbéhez. Azt a tanácsot kaptuk, hogy várjuk meg, amíg mindenki elhagyja a termet, majd kérjünk személyes áldást a Rebbétől. A feleségem, Maureen a következőt mondta neki: „Többször írtam a Rebbének arról, hogy nem tudok teherbe esni. Az orvosi vizsgálatok nem adnak okot a bizakodásra. Azt mondják, nincs miben reménykednem. Ezzel együtt mégis a Rebbe áldását kérem, hogy gyermekem születhessen.” A Rebbe hosszú ideig nézett Maureenre. A róla készült videóból tudom, hogy mindig azonnal reagált a hozzá fordulónak, ám ezúttal

legalább 20 másodpercig csak nézte a feleségemet, rám pedig ügyet sem vetett, majd megszólt: „Gám zu letová – ebből is jó dolog származik majd”.

Nagyon szomorúan távoztunk a találkozóról. Két órába telt, mire meg tudtam vigasztalni. „De hát megáldott a Rebbe” – mondtam. „Amikor azt mondtam a Rebbének, hogy nem lehet gyermekem, azt válaszolta, hogy ebből is jó dolog származik majd”.

Louis Gavin az Open Collaboration cég kreatív igazgatója a dél-afrikai Benmore-ban. Az interjú 2014 augusztusában készült.

zik majd! Ezt azért nem nevezném jó dolognak” – felelte két-ségbeesve.

A Rebbe mondatát kétféleképpen lehetett értelmezni. Jelentette azt, hogy minden jóra fordul és a feleségem végül teherbe esik, de azt is, hogy a meddősége Isten akarata, és ezért jó dologként kell rá tekinteni.

Hamarosan megértettük, mire utalt a Rebbe.

Amikor visszatértünk Dél-Afrikába, felkeresett minket egy szociális munkás és felajánlotta, hogy fogadjunk örökbe egy gyermeket. „Egy zsidó anya gyermeket vár, de nem tudja vállalni a felnevelését. Egy zsidó házaspárt keresünk, aki adoptálná. Önök vállalnák?” – kérdezte.

Természetesen azonnal megértettük a Rebbe szavainak értelmét és gyorsan igent mondtunk. A fiú hamarosan megszületett és hozzánk került. Hatalmas áldást jelentett ez a számunkra.

Egy évvel később ugyanez a szociális munkás jelentkezett. Ismét egy zsidó anya gyermekének kerestek befogadó otthont. Azt kérdezte, vállalnánk-e. Azonnal igent mondtunk, s így hamarosan már két gyermeket neveltünk.

Ismét eltelt egy év, és újra megkerestek minket. Ezúttal egy lányt fogadtunk örökbe.

Ahogy a gyermekek növekedtek, folyamatosan éreztük a Rebbe áldását. Minden fontos életese-ménynél, legyen az bár micva, amikor a fiunk fejből mondott el egy jiddis nyelvű hászid értekezést vagy esküvő, mindig felelegettük a Rebbe szavait: „Gám zu letová – ebből is jó dolog származik majd”. Amikor a velünk ünneplőkkel is megosztottam a történetünket, mindig könnyekkel teltek meg a szemek.

Még egy történetet szeretnék megosztani a Rebbéről, melyből megérthetjük, hogy milyen fontos szerepe volt a dél-afrikai események alakításában.

1990-ben megkerestek Nelson Mandela szervezetétől, az Afrikai Nemzeti Kongresszustól (ANC) és azt kérték, hogy reklámügynökségünk segítsen átpozicionálni a felszabadítási szervezetet egy politikai párttá. Ezenfelül azt is szerették volna, hogy mi szervezzük meg a párt választási kampányát az első demokratikus dél-afrikai parlamenti választás előtt. Amikor először beléptem az ANC irodájába, egy hatalmas Jasszer Arafat kép nézett velem szembe. Ekkor elbizonytalanodtam, hogy helyesen cselekszem-e, így a Rebbe tanácsát kértem az ügyben. Ebben egy helyi rabbi, Levi Wineberg segítségét kértem, akinek édesapja New Yorkban élt, ő továbbította a kérdésemet a Rebbének. Nyugtalanított az ANC szívélyes kapcsolata a PFSZ terrorszervezettel.

A Rebbe azonnal az áldását adta a megbízásomra és azt tanácsolta, hogy a jó dolgokra koncentráljak. Egy dolgot kért azonban: egészen a választások végéig tartsam titokban, hogy az áldását adta.

Számos alkalommal sikerült meggyőzőm az ANC vezetőségét, hogy ne negatív üzeneteik legyenek, hanem Dél-Afrika békés és virágzó jövőjét hirdessék az ország minden polgára számára. Az elkövetkező négy évben folyamatosan arra biztattam az ANC politikusait, hogy a jó dolgokra koncentráljanak.

Louis Gavin

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Márványos sütemény

párve

¾ pohár olaj
2 pohár cukor
4 tojás
3 ½ pohár liszt
½ kk. só
4 ek. sütőpor
1 1/3 pohár gyümölcsle
2 ek. vanília-kivonat
1 tábla párve
(nem tejes, féledés)
csokoládé

Az olajat és a cukrot elkeverjük, egyenként hozzáadjuk a tojásokat, majd a száraz hozzávalókat, végül a gyümölcsle is beletöltjük, és alaposan elkeverjük. A csokoládét vízgőz fölött megolvastjuk, a sütemény tésztájából két evőkanállal hozzáadunk, ezt is megkeverjük. A világos keveréket téglalap alakú sütőformába töltjük, a csokoládés tésztát a tetejére csorgatjuk, és néhány mozdulattal kissé belekeverjük a formában levő tésztába. Előmelegített, 180 fokos sütőben mintegy 45-50 perc alatt készre sütjük.

A rabbi válaszol

Milyen mértékben lehet egy szegény emberen behajtani a tartozását?

Kedves rabbi!

Mi van, ha egy nagyon szegény ember akkora kárt okoz a gazdagnak, hogy a teljes kis vagyona rámegegy a kártérítésre, ezért éhen hal a családja? Mi a ma érvényes rabbinikus döntés?

Köszönettel:

Sándor

Kedves Sándor!

Kölcsön – kegyelemmel

Kölcsönt adni egy másik zsidónak bibliai előírás (2Mózes 22:24.; Sulchán áruch, Chosen mispát 97:1.). A háláchá azt mondja, hogy amikor van esély rá, hogy az adós vissza tudja fizetni a kölcsönt, akkor ez nagyobb micva, mint cödákát, adományt adni, mert ezzel meg lehet menteni attól, hogy mások könnyöretére szoruljon (SÁ uo.).

A Tóra több korlátot is állít a kölcsönadónak: kiköti, hogy nem szabad kamatot szedni (2Mózes 22:25., 5Mózes 24:13. Lásd még A rabbi válaszol 1. kötet 71. fejezet), valamint azt is, hogy nem szabad zaklatni az adóst, ha tudjuk, hogy nem tud fizetni (SÁ uo. 2.). A harmadik korlát, hogy ha valaki zálogot vesz a kölcsön fejében, akkor, ha nappal használatos a tárgy, csak éjjelre viheti el a kölcsönadó, ha éjjel használatos a tárgy, akkor csak nappalra (2Mózes 22:25., 5Mózes 24:13.). A Tóra elvárja, hogy a kölcsön behajtása és a zálogbavétel kegyelemmel történjen.

A tartozást mindezek ellenére mindig meg kell fizetni az utolsó fillérig, ebben nincs a

háláchá az anyagi lehetőségekre tekintettel (SÁ uo. 2.). Ahogy például a ketubában is olvassuk, hogy válás esetén a vállalt kötelezettséget a „rajta levő ingből is” ki fogja fizetni a férj.

Tartozás a Szentély felé

Egy esetben van, hogy a tartozást a lehetőségekhez mérten csak méltányosan lehet behajtani. Egy bibliai utalásból (3Mózes 27:8.) vezeti le a Talmud (Éráchin 23b–24a.), hogy a Szentélynek való tartozást behajtása esetében nem lehet mindenét elvenni az adósnak: 30 napra elegendő pénzt élelem céljából, 12 hónapra elegendő ruhát, ágyat, tflint, cipőt és a szakmája gyakorlásához szükséges szerszámokat meg kell neki hagyni.

Magántartozás

A Talmud egy másik bibliai utalásból levezeti, hogy hasonló a helyzet kölcsön tartozás esetén: ahogy a Szentély javára történő behajtás esetén is meghagynak a vagyonból, úgy a magánszemély felé fennálló tartozásnál is meg kell hagyni. Jozsef Chávivá spanyolországi rabbi, 15. századi talmudi kommentátor úgy értelmezi (Nimuké Jozsef a RIFhez, Bává möciá 79b.), hogy „a Tóra nem akarja, hogy az adós éhen haljon vagy ruhátlanul kelljen élnie”.

A fentiekből azonban kiderül, hogy pl. a ház már vagyonnak minősül, elvehető az adósság fejében (SáCH a SÁ CMhoz uo.

14., lásd még Áruch hásulchán uo. 26. végén). Továbbá nem köteles a kölcsönadó az adós családja számára ruhát, pénzt stb. hagyni, hiszen az ő ellátásuk nem a kölcsönadó feladata (SÁ uo. 23.). Ha az adósság miatt a család nélkülözni fog, róluk a cödákával az egész zsidó közösségnek kell gondoskodnia, de ez nem a kölcsönadó kizárólagos kötelezettsége (Áruch hásulchán uo.).

A Sulchán áruchban (uo. 29.) két vélemény olvasható arról, hogy minden fizetési kötelezettségnél (pl. munkabér, lakbér, károkozás) van így, hogy méltányosan hajtjuk be vagy csak kölcsön tartozás esetén, a többi esetben pedig mindent oda kell odaadnia.

Ha az adósnak nincs elég vagyona

Kérdezi a Sulchán áruch (uo. 99:1.), mi a teendő, ha nincs az adósság visszafizetéséhez elég vagyona az adósnak. A válasz, hogy innentől kezdve az adósnak minden bevételeiből, ami a saját maga ellátásán túl megmarad, törlesztenie kell a tartozást. Természetesen lehetősége van megállapodni a kölcsönadóval, hogy az önkéntesen fogadjon el valamilyen csődeljárást, illetve ha van az adott országban olyan törvényi szabályozás, amely alapján erre kényszeríthető a kölcsönadó, akkor az adós élhet vele (lásd Pitché chosen, Diné hálváá 2. fejezet 63. láb.).

Üdvözzel:

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jáchák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG